

datum 16-02-2009
volgnr. 2008-2009/02

Advies

Discreet bevallen

Wetsvoorstel betreffende de discrete bevalling, *Parl.St.* Senaat 2008-2009, nr. 4-1138/1.

Kinderrechtencommissariaat
Leuvenseweg 86
1000 Brussel
tel.: 02-552 98 00
fax: 02-552 98 01
kinderrechten@vlaamsparlement.be
www.kinderrechten.be

1 Situering

Discreet bevallen wil een uitweg bieden als een vrouw haar kind niet zelf wil of kan opvoeden en als hulpverlening, adoptie of abortus voor haar geen oplossing is. Door discrete bevalling mogelijk te maken wil men een wanhoopsdaad als baby moord of te vondeling leggen voorkomen.

Momenteel staat in de geboorteakte van een kind verplicht de identiteit van de moeder. Vrouwen die hun moederschap geheim willen houden, trekken naar Frankrijk waar anoniem bevallen mogelijk is: in dat geval registreert niemand het moederschap. Dit wetsvoorstel biedt een nieuw wettelijk kader waardoor een vrouw kan aangeven dat ze discreet wenst te bevallen zodat haar identiteitsgegevens niet verdwijnen maar onder geheimhouding bij een federale centrale autoriteit worden bewaard. Als ze dat willen, kunnen ouder en kind elkaar later terugvinden.

2 Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en andere relevante regelgeving

2.1. Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (hieronder 'het Verdrag') is een voor België bindend verdrag, dat meerdere artikelen bevat die in deze context van belang zijn. We zetten ze hierbij even op een rijtje:

- Art. 3 stelt het belang van het kind voorop bij alle bestuurlijke en andere beslissingen;
- Art. 7 kent aan elk kind het recht toe op registratie na geboorte, op een naam en een nationaliteit en het recht om zijn ouders, in de mate van het mogelijke, te kennen en door hen opgevoed te worden.

Uit de aanbevelingen van het toezichthoudend Comité bij dit verdrag blijkt dat de volledige uitvoering van deze bepalingen onder meer inhoudt dat de minderjarige kennis moet kunnen nemen van de identiteitsgegevens van zijn (geboorte)ouders. Zo werd reeds een opmerking dienaangaande gegeven aan het Verenigd Koninkrijk, waarin gesteld werd dat de overheid maatregelen moet nemen opdat het kind informatie over de identiteit van zijn ouders moet kunnen bekomen, 'irrespective of the circumstances of their birth'.¹ Het gaat hier dus niet om een discretionaire bevoegdheid van staten: indien de informatie er is, moet er een inzage recht geregeld worden.²

---

¹ Zie beschouwingen bij het rapport van Groot-Brittannië, CRC/C/15/Add.188, nr. 31-32.

² VAN BUEREN, G., *The international law on the rights of the child*, Martinus Nijhoff publishers, Dordrecht, 1995, p.48: "Child access to adoption records clearly falls within 'knowing' and, 'as far as possible', ought to relate only to the practicalities and not to the legalities".

2.2. Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)

Ook uit dit bindend verdrag volgen verplichtingen voor de Belgische wetgever in het kader van art. 8 dat handelt over de bescherming van het privé-, familie- en gezinsleven.

Rechtspraak omtrent het bekomen van informatie over iemands privéleven geeft ook hier aan dat dit recht slechts uitzonderlijk kan beperkt worden en dat bij conflicterende belangen een derde instantie hierover uitspraak moet kunnen doen. Een weigering tot kennisname moet toetsbaar zijn naar legitimiteit en gegrondheid.³

3 Overwegingen van het Kinderrechtencommissariaat

Hoewel het Kinderrechtencommissariaat geen voorstander is van inbreuken of afzwakkingen van art. 7 van het Verdrag kan het zich, omwille van pragmatische redenen, wel vinden in het concept van discreet bevallen. Dit is alvast minder verregaand dan het anonieme bevallen, waar het recht van het kind op informatie onmogelijk is.

Indien gesteld wordt dat een regeling zou kunnen beantwoorden aan een nood, dan is een wettelijke verankering wel gewenst, mits het behartigen van eenieders rechten en belangen, niet in het minst die van het kind.

In de rechtsleer en rechtspraak vinden we weinig informatie over discreet bevallen. In adoptiewetgeving en -literatuur⁴ vinden we wel richtinggevende elementen die mutatis mutandis op discreet bevallen van toepassing zijn.

Het gaat om volgende elementen:

- duidelijke tendens om identiteitsgegevens van ouders te bewaren, specifiek vanuit het recht van de (geadopteerde) minderjarige om er kennis van te kunnen nemen, al of niet via de wettige vertegenwoordiger;
- principieel recht op kennisname van dergelijke gegevens;
- uitvoeren van art. 7 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en art. 8 van het EVRM;
- bij een veto van ouder(s) zou de mogelijkheid moeten gecreëerd worden om de beslissing over te dragen aan een onafhankelijke derde (administratieve dienst of rechtbank) die bij de belangenafweging aan de rechten van de (geadopteerde) minderjarige voorrang dient te verlenen. Dit is momenteel bij adoptie wettelijk geregeld.

Art. 7 van het Verdrag heeft het over het recht van het kind op informatie over de ouder(s) 'as far as possible'.

---

³ Zie de zaak Gaskin tegen Groot Brittannië waarin de toegang tot gegevens met betrekking tot iemands biologische afstamming geacht werd onder de bescherming van art. 8 EVRM te vallen.

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewhbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=76&sessionId=19065779&skin=hudoc-en&attachment=true>

⁴ Met name, VAN BROECK, J., "Het bloed kruipt waar het niet gaan kan", (noot bij het arrest van 13 februari 2003 van het EHRM, Odièvre vs. F), *T.B.R.* 2003, p.407-423 met verwijzingen.

Commentaren aan de lidstaten hebben intussen duidelijk gemaakt dat hiermee niet bedoeld wordt 'in zoverre de staten het gepast achten'. Het gaat hier letterlijk om de materieeltechnische onmogelijkheid om de identiteitsgegevens te bekomen en dus in te zien.

Het wordt aan de lidstaten overgelaten om de modaliteiten van een dergelijk inzage-recht te bepalen, maar de staten hebben niet het recht deze bepaling uit te hollen.

Art. 8 van het EVRM wordt door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) ook zo geïnterpreteerd dat het een toegangsrecht verschaft tot gegevens over de biologische afstamming: 'Birth and in particular the circumstances in which a child is born, form part of a child's and subsequently the adult's private life, guaranteed by the art. 8 of the convention'.⁵

Bij de concrete regeling van dit recht heeft de staat wel een appreciatiemarge.

Het EHRM bepaalde eerder al dat, indien een inzage onderworpen is aan de toestemming van een andere betrokkene (i.c. bvb ouders), er ook een toetsingsmogelijkheid moet voorzien worden door een derde. Er moet een onafhankelijke partij zijn die nagaat of de weigering gegrond is.

Men erkent dus dat er tegenstrijdige (evenwaardige) rechten en belangen kunnen zijn zoals het recht op privacy tegenover het recht op kennisname. Maar het recht op kennisname mag niet volledig door een veto worden gehypothekeerd.

In die zin moet de regelgeving inzake discreet bevallen ook opgesteld worden: het verhaal van de minderjarige mag niet stoppen bij een veto van de geboortemoeder. Dit is in strijd met de vereisten van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

In dit wetsvoorstel verwijst men naar de tussenkomst van een bemiddelaar als de geboortemoeder het vrijgeven van informatie over haar identiteit weigert. Het Kinderrechtencommissariaat is het niet eens met dit voorstel. Het begrip bemiddeling strookt immers niet met de invulling die het wetsvoorstel eraan geeft. Bovendien biedt het geen oplossing voor de minderjarige als de geboortemoeder haar weigering volhoudt. Een tussenkomst van een bemiddelaar die meer uitleg geeft aan de moeder opdat zij 'met kennis van zaken' haar beslissing kan nemen, is onvoldoende. Wat hier ontbreekt is een afweging van (tegenstrijdige) belangen.

Als alternatief stelt het Kinderrechtencommissariaat voor dat de federale centrale autoriteit geval per geval de weigering van de geboortemoeder naar wettelijkheid en gegrondheid aftoetst en nagaat of de belangen van de minderjarige met de weigering gediend zijn.

Art. 3 van het Verdrag stelt dat het belang van de minderjarige de eerste⁶ overweging moet zijn bij gerechtelijke of bestuurlijke beslissingen. Inzake adoptie gaat het Verdrag nog een stap verder doordat het belang van het kind daar de 'voornaamste'⁷ overweging moet zijn. Dit is voor het Kinderrechtencommissariaat een reden om het belang van het kind ook bij discrete bevalling doorslaggevend te laten zijn. Het zijn immers de ouders die verantwoordelijk zijn voor wat gebeurde en niet het kind, dat hier geen enkele zeggenschap had.

---

⁵ De zaak van Odièvre tegen Frankrijk, par. 29.

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewhbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=3515&sessionId=19065779&skin=hudoc-en&attachment=true>

⁶ 'Primary'

⁷ 'Paramount'

In die zin vraagt het Kinderrechtencommissariaat om ook in deze materie bij de belangenafweging het belang van het kind voorrang te geven.

Inzage en kennisname door de minderjarige verloopt bij adoptie doorgaans via de wettige vertegenwoordiger. Steeds meer wordt aanvaard dat de minderjarige met onderscheidingsvermogen zelf optreedt bij de uitoefening van rechten die erg nauw met de persoon verbonden zijn. Zo is bij een adoptie het inzagerecht in het adoptiedossier op 12 jaar vastgesteld.

Gelet op andere wettelijke leeftijdsgrenzen zoals in de procedures bij de jeugdrechtbanken, vetorechten inzake adoptie en afstamming, raadt het Kinderrechtencommissariaat aan om een inzage en kennisname bij discrete bevalling mogelijk te maken vanaf 12 jaar. Eventueel met daarbij ook de mogelijkheid om onder de leeftijdsgrens van 12 jaar te gaan, indien het onderscheidingsvermogen aangetoond kan worden.

Al hebben ze immers het voordeel van de rechtszekerheid, leeftijdsgrenzen zijn immers per definitie arbitrair. Een afwijkingsmogelijkheid kan tegemoet komen aan minderjarigen die geen 12 zijn maar toch een geldige vraag hebben.

Het Kinderrechtencommissariaat vindt het wel belangrijk om, afhankelijk van de behoeften van de minderjarige, in de ondersteuning en begeleiding te voorzien.

4 Advies van het Kinderrechtencommissariaat

- Het Kinderrechtencommissariaat gaat akkoord met een wettelijke regeling rond discreet bevallen indien er garanties zijn voor het recht van het kind om kennis te hebben over zijn/haar afstamming. Het opvragen van die informatie dient te gebeuren onder voldoende begeleiding en moet bij voorkeur vanaf 12 jaar mogelijk zijn, zonder bijkomende toestemmingsvereisten.
- De toestemming van een ouder, i.c. de moeder, mag hierbij geen definitief beletsel vormen. In extremis dient een derde instantie (federale centrale autoriteit) tussen te komen om na te gaan of een weigering toelaatbaar is en zo nodig te beslissen. Hierbij dient een zorgvuldige belangenafweging te gebeuren en moeten de rechten en belangen van de betrokken minderjarige prioritair behartigd worden.